

DELEGÁTŮV PRŮVODCE UNEA

Vážení delegáti,

v rukách držíte krátkeho sprievodcu príbehom nášho staro-nového orgánu. Cieľom tejto brožúrky je Vám osvetliť základnú štruktúru OSN, pozadie environmentálnej politiky, no hlavne dlhú cestu vedúcu k vzniku UNEA. Nájdete v nej tiež užitočné kontakty na členov predsedníctva, bodovanie celoročnej súťaže a množstvo zaujímavostí týkajúcich sa rôznych oblastí životného prostredia, či inštitúcií, ktoré sa ním zaoberajú a snažia sa ho chrániť.

Veríme, že tieto informácie pre Vás budú prínosné a Vy sa opäť dozviete o niečo viac o orgáne, ktorý ste si v rámci Pražského študentského summitu vybrali pre svoju účasť na XXI. ročníku.

Prajeme Vám príjemné čítanie!

v mene predsedníctva UNEA PSS XXI

Michaela Koščová

Struktura OSN

Organizace spojených národů je v současnosti nejvýznamnější celosvětovou mezinárodní organizací, která vznikla v roce 1945 jako reakce na II. světovou válku. Z původní organizace se vyvinul skutečný kolos. Organizaci založilo 51 států, v dnešní době má ale 193 členů. Také počet jejích orgánů se významně rozrostl. Šest hlavních bylo založeno hned v roce 1945. Valné shromáždění se vyznačuje rovným zastoupením všech členských států a je hlavním orgánem OSN. Ve své struktuře zahrnuje mnoho výborů, komisí, rad a panelů, které připravují všechny materiály pro Valné shromáždění. Na Summitu se můžete setkat s prvním a druhým výborem Valného shromáždění. První výbor je Výbor pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost (Disarmament and International Security Committee – DISEC), druhým výborem je Hospodářský a finanční výbor (Economic and Financial Committee – ECOFIN). Pod Valné shromáždění spadá také Rada pro lidská práva (Human Rights Council – HRC), která dohlíží nad dodržováním lidských práv ve světě. Druhým hlavním orgánem OSN je Rada bezpečnosti (United Nations Security Council – UNSC), která má dohlížet nad bezpečností světa. Vyznačuje se svým velmi omezeným členstvím – má celkem jen 15 členů (z toho pět stálých a deset nestálých tj. pravidelně volených Valným shromážděním). Na Summitu se spolu s DISEC řadí mezi bezpečnostní orgány. Dalšími hlavními orgány OSN pak jsou Ekonomická a sociální rada OSN (ECOSOC), Poručenská rada OSN, Mezinárodní soudní dvůr a Sekretariát OSN. S těmito orgány se však na Summitu nesetkáte. Kromě těchto hlavní orgánů má OSN vytvořenou celou řadu speciálních fondů, programů či agentur. Na Summitu se z nich objevuje náš Program OSN pro životní prostředí se svým vrcholným orgánem UNEA a Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – UNESCO). Mezi další známé patří např. UNICEF (Dětský fond), FAO (Organizace pro výživu a zemědělství), WHO (Světová zdravotnická organizace) nebo IMF (Mezinárodní měnový fond).

Zajímavost

- 24. října se každoročně slaví den OSN (United Nations Day).
- Oficiální jazyky OSN jsou angličtina, arabština, francouzština, mandarínština, ruština a španělština.
- Indický diplomat V. K. Menon měl nejdelší projev v historii OSN, ve kterém obhajoval indické stanovisko ke Kašmíru. Projev trval pět hodin a po přerušení jednání byl následující den dokončen tříhodinovou částí.

Jak vznikala UNEA

- Počátky environmentální politiky,
- vznik Programu OSN pro životní prostředí,
- na cestě k UNEA.

Počátky environmentální politiky

Otázka ochrany životního prostředí se v posledních desetiletích dostala do popředí mezinárodních i národních politik a stala se jedním z určujících faktorů při jejich formování. Jako příklad můžeme uvést dlouhodobý důraz na snižování CO₂ zakotvený Kyotským protokolem nebo příklon k obnovitelným zdrojům energie v Německu (tzv. Energiewende).

Až do 19. století však životní prostředí nepředstavovalo významné téma. Přírodní zdroje byly relativně dostupné, znečištění minimální a počet obyvatel, kteří zdroje využívali, byl nízký. V roce 1800 se světová populace pohybovala okolo jedné miliardy, v současné době je více než sedminásobná. S nástupem průmyslové revoluce se začal výrazněji zvyšovat počet obyvatel a díky novým technologiím začalo vzrůstat i znečištění. Rozvoj chemie také znamenal začátek využívání nebezpečných chemických látek. Co však začalo trápit obyvatelstvo nejdříve, byly ubývající přírodní zdroje. První mezinárodní dohody v druhé polovině 19. století a na počátku století 20. se proto týkaly rybolovu či ptactvu. Následovaly smlouvy omezující používání chemických látek. Po první světové válce se objevila dohoda upravující ochranu živočichů a

rostlin v Africe. Ta mimo jiné vymezovala některé africké národní parky a rezervace. V 50. letech se dostalo i na ochranu moří před znečištěním.

Zajímavost

- Odhaduje se, že v každé čtvereční míli je okolo 46 000 kousků plastů.
- V oceánech je přes 400 mrtvých zón pokrývajících 95 000 čtverečních mil, které nejsou vhodné pro jakýkoliv život.

Zlom nastal na konci 60. let 20. století. Svět za sebou měl druhou světovou válku a následný rozvoj průmyslu a spotřeby. Naplno se rozvíjí spotřební kultura neodmyslitelně spojená např. s automobilismem a elektronikou. S tím se samozřejmě pojí i vzrůstající znečištění a řada ekologických katastrof. Jako příklad můžeme uvést Velký smog v Londýně v roce 1952, kdy v důsledku znečištěného ovzduší během několika dní zemřely tisíce lidí. Nebo havárie tankeru Torrey Canyon u břehů Velké Británie v roce 1967. Začínají se také rozvíjet silná občanská hnutí akcentující sociální, kulturní a environmentální hodnoty. V této atmosféře bylo jen otázkou

United Nations Environment Programme – UNEP

- sídlo: Nairobi, Keňa
- rok založení: 1972
- ředitel: Achim Steiner (Německo)
- web: <http://www.unep.org/>
- počet členských států: univerzální členství (do roku 2012 54 států)
- řídící organ: United Nations Environment Assembly

času, kdy se environmentální téma naplno objeví i v mezinárodní politice. Stalo se tak v roce 1972. Na tento rok Valné shromáždění OSN svolalo do Stockholmu konferenci s názvem Lidské životní prostředí. Tato konference se stala skutečným milníkem a svět měl stanout na prahu nové doby. Konference prohlásila, že ochranu životního prostředí za hlavní problém, který má vliv na blahobyt obyvatel planety. Přijala také 26 principů, které vytvořily základ pro budoucí mezinárodní politiku. Mezi tyto principy patří např. ochrana přírodních zdrojů, zabránění znečišťování oceánů či nutnost pomoci rozvojovým zemím. Výstupem konference pak v neposlední řadě bylo vytvoření speciálního orgánu OSN, který měl nést zodpovědnost za environmentální politiku. Tento orgán byl pojmenován **Program OSN pro životní prostředí** (United Nations Environment Programme – UNEP).

Během sedmdesátých let svět čelil dvěma ropným šokům.¹ V této době se ropa stala strategickou surovinou v mezinárodní politice a svět (alespoň ten západní) si naplno uvědomil svojí závislost na tomto neobnovitelném zdroji. Začala tak snaha o její omezení. Přidávaly se apokalyptické předpovědi některých vědců, narušování ozonové vrstvy či další chemické havárie. Představitelé států si začali uvědomovat spojení mezi zachováním či zlepšením životního prostředí a dalším ekonomickým rozvojem. Od počátku 80. let se začaly aplikovat vícesektorové strategie, které obsahovaly i environmentální složku. Životní prostředí se již neřešilo jako soubor izolovaných problémů, které je nutné vyřešit, ale jako komplexní záležitost propojená s ekonomickými a sociálními aspekty. Potvrzení spojitosti životního prostředí a rozvoje blahobytu znamenala teorie udržitelného rozvoje (viz box).

V duchu této teorie se nesou všechny environmentální politiky v podstatě až dodnes. Světová **konference v Riu de Janeiru** v roce 1992 potvrdila trvale udržitelný rozvoj jako cíl mezinárodní politiky. Tato konference předznamenala podobu politiky minimálně v evropských zemích na následující desetiletí.

¹ OPEC (kartel zemí vyvážejících ropu) skokově snížil produkci surové ropy a zvýšil její cenu.

Udržitelný rozvoj

Udržitelný rozvoj je uměle vytvořený koncept, který vznikl s cílem ochránit prostředí, ve kterém žijeme. Koncept předpokládá, že celkový rozvoj společnosti má tři pilíře – ekonomický, sociální a environmentální. Udržitelnost rozvoje se zajistí jedině tak, že tyto tři pilíře budou v rovnováze a žádný z nich nebude dominantní.

Role UNEP byla v těchto přelomových letech upozaděna. UNEP byl založen jako program Valného shromáždění OSN a z podstaty věci proto mohlo Valné shromáždění rušit rozhodnutí Řídící rady UNEP a přijímat jiná řešení. V tomto případě se tak také stalo a konference neprobíhala pod vedením UNEP. Výsledkem konference byl dokument nazvaný **Agenda21**, který představoval akční plán, jak dosáhnout udržitelného rozvoje. Neméně významná pak byla i deklarace z Ria, která stanovila 27 principů nutných pro dosažení udržitelného rozvoje. Špatnou zprávou pro UNEP bylo, že byla vytvořena zvláštní Komise pro udržitelný rozvoj, která měla dohlížet na naplňování těchto dokumentů. Toto rozhodnutí snížilo význam UNEP a podrylo jeho sebedůvěru. Malou útěchou mohlo být, že Agenda21 vyzývala k posílení jeho role, k čemuž došlo až o další 20 let později. Po roce 1992 začal velký rozvoj environmentálních iniciativ jak na národních tak i na mezinárodní úrovni. Koncept udržitelného rozvoje totiž předpokládá zapojení nejen veřejného, ale i soukromého sektoru. Vznikly proto například environmentální standardy pro průmyslovou výrobu a podobně. Začleňování environmentálních hledisek do ostatních sektorových politik se stalo (a stále zůstává) vysokou prioritou Evropské unie. Významným předmětem mezinárodních jednání se stala i otázka klimatických změn. V úvodu zmiňovaný Kyotský protokol byl jedním z jejích výsledků. Od 90. let se frekvence mezinárodních jednání zvýšila a stále větší počet států se aktivně zapojoval. Díky politickým a ekonomickým změnám v mnoha zemích se na počátku nového tisíciletí vytvořila atmosféra vhodná k uspořádání nového summitu. Deset let od konference v Riu se uskutečnila konference v Johannesburgu, která

potvrdila nastoupený trend zavádění environmentálních politik a snahu o dosažení udržitelného rozvoje.

Zajímavost

- UNEP měl za rok 2014 výdaje ve výši 334 milionů amerických dolarů.
- Největšími vládními přispěvateli do rozpočtu jsou Norsko, Německo a Dánsko.

Pro UNEP dobré časy nastaly v roce 2012. Tehdy se uskutečnila další velká konference, která se po 20 letech vracela do Rio de Janeira a je známá pod označením Rio20+. Výsledkem konference je dokument nazvaný Budoucnost, kterou chceme. Tento dokument zakotvil univerzální členství v UNEP. Po dlouhých 40 letech tak bylo umožněno podílet se na environmentální politice všem státům světa. V následujícím roce se Řídící rada svým rozhodnutím přejmenovala na Environmentální shromáždění OSN (United Nations Environment Assembly – UNEA). Shromáždění zasedá v každém sudém roce a jeho cílem je činit strategická rozhodnutí a poskytovat politickou podporu řešení environmentálních otázek.

Zajímavost

- Současná prezidentka UNEA Oyun Sanjaasuren z Mongolska studovala v Praze a umí proto česky.

Historicky první zasedání UNEA se uskutečnilo v červnu 2014 v Nairobi. Zasedání se zúčastnilo více než 1000 účastníků a trvalo pět dní. Velká pozornost byla věnována obchodu s volně žijícími živočichy a rostlinami. Ten je v současné době považován za velmi žhavé celosvětové téma. Výsledkem zasedání je vícero schválených rezolucí – kromě uvedeného tématu se věnují odpadu v mořích, nebezpečným chemickým látkám, zlepšování ovzduší nebo programovému a finančnímu plánu UNEP na další roky.

Právě takového zasedání UNEA se budete moci v tomto roce

UNEP

UNEA

- nejvyšší orgán
- zasedá každý sudý rok
- první zasedání v roce 2014
- <http://www.unep.org/unea/en/>

Komise stálých zástupců

- podpůrný orgán, který zajišťuje činnost v období mezi jednotlivými zasedání UNEA

zprostředkovaně zúčastnit. Tématy pro letošní rok je nakládání s odpadem, ochrana ovzduší pomocí systému obchodovatelných povolenek a nakonec management mořských ekosystémů. Stejně v jako skutečné UNEA vás čeká schvalování rezolucí k daným tématům. Jediným rozdílem je, že ve skutečnosti jsou všechny dokumenty předpřipraveny již před konferencí. Na Summitu je všechno na vás.

Co UNEP dělá

Zajímavost

- Aktuálně nejvýše postaveným Čechem ve struktuře UNEP je Jan Dusík, který je šéfem evropské pobočky.

UNEP je široce rozkročený program zabývající se vědeckou činností, přípravou politik a jednotlivých opatřeních, šířením dobré praxe mezi

státy nebo pomocí ohrožených států. Tematicky lze jeho činnost rozdělit do šesti oblastí.

Změna klimatu

V rámci této oblasti jsou realizovány kroky, které na jedné straně mají za cíl zabraňovat klimatickým změnám a na druhé straně se jim přizpůsobovat. Nejvýznamnější je iniciativa snažící se omezovat odlesňování a degradaci lesních ekosystémů. Dále sem zapadá například podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku zaváděním moderních technologií.

Zajímavost

- Znehodnocení životního prostředí a změny klimatu jsou hlavními příčinami migrace.
- Vzestup hladiny moří a ekonomický rozvoj přispívají ke ztrátě pobřežních biotopů a tím k narůstajícím škodám při záplavách. Odhaduje se, že miliony lidí budou muset v důsledku rostoucí hladiny opustit své domovy.

Přírodní katastrofy a konflikty

Do této kategorie zapadá zejména pomoc zemím, které jsou ovlivněny přírodní katastrofou nebo se obtížně vyrovnávají s následky válečných konfliktů. Pomoc spočívá nejen v okamžité pomoci, ale zejména při plánování rekonstrukce poškozených oblastí. UNEP tak působí např. na Haiti, v Afghánistánu a řadě afrických zemích.

Zajímavost

- Od roku 2000 svět čelil více než 35 velkým konfliktům a 2500 přírodních katastrof. UNEP pomáhal za poslední dekádu ve 25 zemích.
- Nejméně 18 ozbrojených konfliktů od roku 1990 bylo živeno vyčerpáním přírodních zdrojů.

Škodlivé látky

Společnost využívá mnoho chemických látek, které mají negativní dopady na lidské zdraví a životní prostředí. Cílem UNEP je vliv těchto látek minimalizovat. Za tímto účelem provádí vědecký výzkum, pomáhá

vládám vyvíjet zákonná opatření a kontrolní mechanismy nebo monitoruje a hodnotí pokroky jednotlivých států.

Zajímavost

- Znečištění ovzduší zabije více lidí než AIDS a malárie dohromady.
- 70 % znečištění ovzduší v čínských městech je způsobeno výfukovými plyny.

Účinnost zdrojů

Poslední oblastí, ve které se UNEP pohybuje, je snaha o přechod k zelené ekonomice. Taková ekonomika se vyznačuje mimo jiné udržitelnou výrobou a spotřebou. UNEP se snaží rozvíjet podporu zeleným investicím, snižování odpadu, surovinové náročnosti produkce a celkové a udržitelný životní styl obyvatel planety.

Zajímavost

- Spotřebitelé ve vyspělých zemích každoročně vyhodí přibližně tolik potravin jako je produkce celé Subsaharské Afriky.
- Organický odpad, který je v USA druhou největší složkou skládek, je zároveň největším zdrojem emisí metanu.
- Množství potravin, které se ztratí při výrobě a transportu nebo vyhodí je přibližně polovina světové sklizně.

Management ekosystémů

UNEP poskytuje podporu státům, ve kterých se nacházejí systémově důležité a zároveň ohrožené ekosystémy. Díky své vědecké činnosti

Zajímavost

- Některé původní ekosystémy od 80. let zmenšily svojí plochu o více než 20 procent. Významně jsou poškozeny vodní ekosystémy, jako jsou mangrovy a oblasti s mořskými řasami.
- Mezi roky 2000 a 2005 bylo vykáceno přes 100 milionů hektarů lesa.

dokáže poskytovat a vyvíjet metodologii a realizovat pilotní projekty směřující k ochraně a zachování těchto ekosystémů.

Environmentální správa

Kromě pomoci při ochraně konkrétních ekosystémů se UNEP zaměřuje i na vytváření komplexních politik, které pomohou zlepšování životního prostředí. Cílem je podpora zákonů, norem a standardů, stanovování globální agendy nebo zapojování všech dotčených stran do rozhodování.

Soutěž UNEA

V průběhu celého ročníku bude v rámci našeho orgánu probíhat soutěž o hodnotné ceny. Pravidla jsou jednoduchá. Každý z účastníků sbírá body, kdo jich má na konci konference nejvíce, ten vyhrál. Body můžete získávat za následující pravidelné kategorie. V průběhu roku se mohou objevit i další možnosti, jak získat body.

Písemný projev – napsání tří stanovisek a eseje (40 bodů)

Tato kategorie je velmi významná. Stanoviska a eseje se vám však budou hodit nejen do soutěže, ale i jako příprava na jednání. Nepodceňujte ji.

Jednání – zapojení do jednání (20 bodů)

V rámci této kategorie se hodnotí, jak aktivně přistupujete k jednání. Nebojte se mluvit. Mějte však na paměti, že cílem není mít maximální počet projevů, ale smysluplně přispívat do jednání. Pozorně poslouchejte ostatní, snažte se na ně reagovat a posouvat diskuzi vhodným směrem.

Účast – účast na přípravných jednáních (5 bodů)

Body je možné získat i za účast na jednotlivých workshopech. Snažte se dorazit na všechny. V případě, že se nemůžete z vážných důvodů zúčastnit, pošlete dopředu omluvu na email.

Aktivity na přípravných setkáních – body za soutěže, hry apod. (45 bodů)

Na přípravných setkáních nás čeká spousta rozličných aktivit, za které je možné body získat. Před danou aktivitou budete vždy upozorněni, že se započítává do bodování. Při hraní nezapomínejte na fair play a dodržování pravidel!

Přestože se soutěží o zajímavé ceny, mějte na paměti, že již účast na

Pražském studentském summitu je výhra a také, že hlavní výhru může získat vždy jen jeden.

Kontakty

Členové předsednictva jsou vám k dispozici v případě jakýchkoliv dotazů a nejasností. V případě obecných dotazů se obračejte na předsedkyni Michaelu Koščovou, v případě dotazů ke stanoviskům se obračejte na jednotlivé místopředsedy, kteří jsou vedoucí vaší skupiny. Využít můžete i obecnou emailovou adresu.

unea@amo.cz		
Michaela Koščová	michaela.koscova@amo.cz	předsedkyně
Jan Hlaváček	jan.hlavacek@amo.cz	místopředseda
Ondřej Novák	ondrej.novak@amo.cz	místopředseda
Vendula Kotyzová	vendula.kotyzova@amo.cz	místopředsedkyně
Vojtěch Vrabec	vojtech.vrabec@amo.cz	místopředseda
Zbyněk Novotný	zbynek.novotny@amo.cz	místopředseda

Top partneři

Generální partner
Pražského studentského summitu

Hlavní partner
Modelu OSN

Hlavní partner Modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Univerzitní partner

Hlavní partner Modelu EU

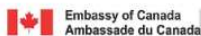
Partner jednání

Partner zahájení

Partneři Modelů

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner Chronicle

Za podpory

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky